

References for the Supplementary Tables

METHODS

(RCE 2018)

MESO-NEO

(Zeiler, J. T. & Brinkhuizen 2015)
(Prummel, W. et al. 2009b, Prummel, Wietske & Niekus 2011)
(Prummel, Wietske et al. 2002, Prummel, W. & Niekus 2005)
(Lauwerier, R. & Laarman 2015)
(van Wijngaarden-Bakker et al. 2001, Beerenhout 2001a)
(Oversteegen et al. 2001, Beerenhout 2001b)
(Laarman, F. J. 2001, Breider in prep)
(Gehasse 1995)
(Cakirlar et al. in press)
(Zeiler, J. T. 1997)
(Prummel, W., Raemaekers et al. 2009)
(Clason, A. T. & Brinkhuizen 1978, Zeiler, J. T. 1997)
(Kranenburg & Prummel in press)
(Clason, A. T. & Brinkhuizen 1993)
(Raemaekers et al. 1997)

Early Medieval

(Prummel, W., Esser & Zeiler 2013a)

(Hullegie & Prummel 2015)

(van Dijk et al. 2011)

(Magendans & Waasdorp 1989)

(Clason, A. T. & Prummel 1982)

(Dijkstra, M. F. P. 2011)

(Cavallo, van der Heiden & van Kolfschoten 2008)

(Cavallo 2008)

(De Vries, L. S. & Laarman 2001)

(Lauwerier, R. C. G. M. & Laarman 1999a)

(Esser, E. 2009c)

(Sablerolles 1990)

(Moesker & Cavallo 2016)

(van Dijk 1995)

(Meijer 2014)

(Cavallo 2006)

(Esser, E. 2011)

(van der Jagt, I. M. M. 2012)

(Esser, E. 2009b)

(De Vries, L. S. & Laarman 2001)

(Meijer 2010)

(Esser, E. & van Dijk 2001)

(Slopsma 2004)

(Esser, E., Beerenhout & Rijkelijkhuisen 2012)

(Prummel, Wietske 1983)

(de Vries, L. 1996)

(Prummel, W. et al. 2008)

(IJzereef, G. F. 1987)

(IJzereef, G. F. & Laarman 1986)

(Rompelman 2007)

(Esser, E. & van Hees in press)

(Prummel, W. 2006)

Castles and Monasteries

(de Jong, T. 1992a)

(Beerenhout & Esser 2005)

(Beerenhout 1995)

(Brinkhuizen 2006)
(Halici 2006)
(Bult 1986)
(Clason, AT 1967)
(van Dasselaar 1983)
(de Boer 1999)
(van Doesburg & de Boer 2001)
(de Jong, T. & Kleij 2001)
(de Jong, T. 1986)
(de Jong, T. 1992b)
(de Jong, T. 1995)
(de Jong, T. 1996)
(de Jong, T. 2011)
(De Jong, T., Carmiggelt & van den Eynde 1997)
(Nagels, Kerklaan & van Kaam 2014)
(de Jong, T. 2008)
(de Jong, T. 2010)
(Esser, E., Kootker & van der Sluis 2014)
(Esser, E. & Paalman 2000)
(van Veen 2001)
(Esser, E., van Dijk & Verhagen 1998)
(Esser, E. et al. 2010)
(Dijkstra, J., Houkes & Ostkamp 2010)
(Esser, E., Verhagen & van Dijk 1994)
(Esser, E. & van Dijk 1994)
(Esser, E. & Verhagen 1994)
(Esser, E. 1995)
(Esser, E. 1997)
(van Dijk & Esser 2001)
(Grimm, J. 2005)
(Grimm, J. 2006a)

(Grimm, J. 2006b)
(Grimm, J. 2009)
(Groot, M. 2010)
(Halici 2003a)
(Halici 2003b)
(Halici 2004a, Halici 2004b, Halici 2004c)
(Hiddingh 1983)
(Hulst 1991)
(IJzereef, G. F. 1985)
(Kuijper 1985)
(Janssens 2010)
(Koopmanschap 2008)
(Laarman, F. 1994)
(Laarman, F. J. 1999)
(Lauwerier, R. C. G. M. & Laarman 1999b)
(Laarman, F. J. 1995)
(Ostkamp 1999)
(Lauwerier, R. C. G. M. & Laarman 1996)
(Lauwerier, R. C. G. M. 1981)
(Lauwerier, R. C. G. M. 1994)
(Lauwerier, R. C. G. M. 1995)
(Paalman et al. 2002)
(Pavlovic & Nieweg 2006)
(Prummel, W. 1990)
(Rompelman & Eeltink 2011)
(Beerenhout 2011)
(Groothedde 2011)
(Schiferli 2004)
(Spitzers & Beerenhout 1998)
(Ufkes & Schoneveld 1997)
(Ufkes 1997a)

(Ufkes, Koopstra & Veenstra 1996)
(Van de Hout 1982)
(de Jong, F. 1982)
(Kersten 1979)
(Zeiler, J. T. 1981)
(van der Jagt, I. 2017)
(van Dijk 1999)
(van Dijk 2005)
(van Dijk 2009)
(van Dijk 2008)
(van Dijk et al. 2005)
(van Wijngaarden-Bakker 1986)
(Zeiler, J. T. & Brinkhuizen 2013)
(Zeiler, J. T. 1991)
(Zeiler, J. T. 1995b)
(Zeiler, J. T. 1995a)
(Zeiler, J. T. 2002)
(Zeiler, J. T. 2007)
(Zeiler, J. T. et al. 2011)
(Zeiler, J. 2012)
(Zeiler, J. T. 2016b)
(Zeiler, J. T. 2016a)
(van Engeldorp-Gastelaars, Esser & Kerklaan 2018)
(Kootker, Esser & Kerklaan 2016)
(Esser, K. & van Hees 2018)
(de Jong, T. 1990)
(de Jong, T. 2002)

Rituals

(Beckers & Beckers 1940)
(van der Jagt, I. M. M. 2016)

(Buhrs 2013)
(Cavallo & Hiddink 2003)
(Cuijpers 2013)
(Cuijpers 1999)
(de Jong, T. P. J. 2012)
(de Vries, L. 2016)
(Esser, E. 2009a)
(Esser, E., van Dijk & Groot 2010)
(Groot, M. & Hiddink 2006)
(Groot, M. & Hiddink 2008)
(Groot, M. & Hiddink 2012)
(Groot, M. & Hiddink 2011)
(Groot, M. & Hiddink 2014)
(Groot, Maaïke 2016)
(Groot, Maaïke 2008)
(Groot, M. 2011b)
(Groot, M. 2011a)
(Groot, M. 2017)
(Heeren & Hazenberg 2010)
(Holwerda & Krom 1907)
(Ijzereef, G. 1981)
(Kars, Theuws & de Haas 2016)
(Knol 1993)
(Prummel, W. 1993)
(Knol et al. 1996a)
(Kroezenga et al. 1991)
(langbroek & van Leeuwen 2014)
(Lauwerier, R. C. G. M. 1988)
(Lauwerier, R. C. G. M. 1990)
(Moesker & Cavallo 2016)
(Müller-Wille 1970-1971)

(Oexle 1984)
(van Es & Ypey 1977)
(Peeters & Hogestijn 2001)
(Proos 1988)
(Prummel, W. & van der Sanden 1995)
(Ufkes 1993)
(Ufkes 1997b)
(Prummel, W. 1989)
(Knol et al. 1990)
(van Es, Hulst & Greving 1983)
(Prummel, W. et al. 2009a)
(Prummel, W. 1999)
(Robeerst, J. M. M. 2005)
(Robeerst, A. 2008)
(Schutte & Briels 2006)
(Dijkstra, M. 1998)
(Seijnen 1994)
(Stoepker, Tak & Wagner 1990)
(Laarman, F. & Lauwerier 1991)
(Stoepker et al. 1997)
(Theuws & van Haperen 2012)
(Thijssen 1990)
(van der Jagt, I. M. M. 2017)
(van der Jagt, I. M. M. et al. 2014)
(van Dijk 2011)
(van Es & Schoen 2007-2008)
(van Es 1964)
(van Es 1967)
(Haas & Theuws 2013)
(Verwers 1978)
(Waasdorp & Eimermann 2008)

(Ypey 1973)

(Grimm, J. M. 2011)

(Wagner & Ypey 2011)

(Willemsen n.d.)

(Zeiler, JT 1997)

(Zijlstra 1997)

Terpen Area

(Brinkhuizen & Prummel 2004)

(Clason, A. T. 1962)

(Cramer 2005)

(Halici 2002a)

(Halici 2002b)

(Hopman 1993)

(Hullegie & Prummel 2015)

(Knol 1983)

(Knol et al. 1996b)

(Kranenburg 2012)

(Milojkovic & Brinkhuizen 1984)

(Nieuwhof & Prummel 2007)

(Post 2012)

(Prummel, W. & Hullegie in press)

(Prummel, W. & van Gent 2010)

(Prummel, W. 2006)

(Prummel, W. 2008)

(Prummel, W., Esser & Zeiler 2013b)

(Prummel, W., Manuel & Post 2014)

(Scheele 2010)

(Thildervist 2013)

(van den Hurk 2013)

(van Gelder-Ottway 1988)

(van Gent 2015)

(Woltinge & Prummel 2005)

Supplementary tables References

Beckers, HJ. and Beckers, GAJ. 1940. *Voorgeschiedenis van Zuid-Limburg*. Maastricht.

Beerenhout, B. 2011. Visspectrum uit afvalkuilen van de Grafelijke Hof te Zutphen (eind 10e eeuw t/m 12e eeuw). In Groothedde, M (ed.) *De vorstelijke palts van Zutphen. De uitwerking van de opgravingen van 1946 en 1933 t/m 1999 op en rond het plein 's-Gravenhof te Zutphen (ZAP 66)*. Zutphen. Digital appendix.

Beerenhout, B. 2001a. Vissen. In Louwe Kooijmans, LP (ed.) *Archeologie in de Betuweroute. Hardinxveld-Giessendam Polderweg. Een mesolithisch jachtkamp in het rivierengebied (5500-5000 v. Chr.) (Rapportages Archeologische Monumentenzorg 83)*. Amersfoort: Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek. 243-276.

Beerenhout, B. 2001b. Vissen. In Louwe Kooijmans, LP (ed.) *Archeologie in de Betuweroute. Hardinxveld-Giessendam De Bruin. Een kampplaats uit het Laat-Mesolithicum en het begin van de Swifterbant-cultuur (5500-5000 v. Chr.) (Rapportages Archeologische Monumentenzorg 88)*. Amersfoort: Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek. 299-235.

Beerenhout, B. 1995. *Vissen in Middeleeuws Susteren; ichtyo-archeologisch onderzoek aan visresten uit het voormalige klooster met het accent op de karolingische period. Intern Verslag Archeozoologie ROB*. ROB.

Beerenhout, B. and Esser, E. 2005. Dierlijke resten uit de abdij Middelburg. In Spitzers, TA (ed.) *Archeologische begeleiding Middelburg - Abdij. Middeleeuwse muur- en dierenresten van het "Vuile Pleintje" (BAAC Rapport 04.030)*. 'S-Hertogenbosch/Deventer: BAAC. bijlage 1.

Breider, R. in prep. The mystery of extremely burnt bones: choices behind the differential deposition of animal bones by Early Neolithic (6000-5650 BP) visitors to Hoge Vaart. Unpublished thesis (Master), Rijkuniversiteit Groningen.

Brinkhuizen, DC. 2006. Visresten. In Ufkes, A. (ed.) *Een archeologisch onderzoek in de vroegmiddeleeuwse ringwalburg op het Abdijplein te Middelburg, gemeente Middelburg (Z.) (ARC-Publicatie 119)*. Groningen: ARC. 53-57.

Brinkhuizen, DC. and Prummel, W. 2004. Archeozoologisch onderzoek wierde Friesestraatweg Groningen. *Van Wierden en Terpen, Mededelingen van de Vereniging voor Terpenonderzoek*, 9: 6.

Buhrs, E. 2013. Old Companions, Noble Steeds: Why Dogs and Horses were Buried at an Early Medieval Settlement Along the Old Rhine. A Zooarchaeological analysis and literary review. Unpublished thesis (Master), University of Leiden.

Bult, EJ. 1986. Polanen, Monster; Een analyse van het zoo-archeologisch materiaal. University of Amsterdam.

- Cakirlar, C., Breider, R., Koolstra, F., and Raemaekers, DCM. in press. Dealing with domestic animals in fifth millennium cal BC Dutch wetlands: new insights from old Swifterbant assemblages. In Rowley-Conwy, P, Sorensen, L, and Gron, K (eds.) *Famers at the frontier: a Pan-European Perspective on Neolithisation*. Oxford: Oxbow.
- Cavallo, C. 2008. De dierlijke resten uit de opgraving van het centrale deel. In van der Velde, HM (ed.) *Cananefaten en Friezen aan de monding van de Rijn. Tien jaar archeologisch onderzoek op de Zanderij - Westerbaan te Katwijk (ADC monografie 5)*. Amersfoort. 373-376.
- Cavallo, C. 2006. De dierlijke resten. In Hemminga, M and Hamburg, T (eds.) *Een Merovingische nederzetting op de oever van de Oude Rijn (Archol Rapport 69)*. Leiden. 73-81.
- Cavallo, C. and Hiddink, HA. 2003. Het dierlijk botmateriaal. In Hiddink, HA (ed.) *Het grafritueel in de late IJzertijd en Romeinse tijd in het Maas-Demer-Scheldegebied, in het bijzonder van twee grafvelden bij Weert, Amsterdam (ZAR 11)*. Amsterdam. 167-180.
- Cavallo, C., van der Heiden, M. and van Kolfschoten, T. 2008. Paleo-ecologie: dierlijke resten uit de Romeinse tijd en Vroege-Middeleeuwen in het noordelijke deel. In van der Velde, HM (ed.) *Cananefaten en Friezen aan de monding van de Rijn. Tien jaar archeologisch onderzoek op de Zanderij - Westerbaan te Katwijk (ADC Monografie 5)*. Amersfoort. 353-372.
- Clason, AT. 1962. Beenderen uit nederzettingssporen van rond het begin van de jaartelling bij Sneek. *De Vrije Fries*, 5: 102-112.
- Clason, AT. and Brinkhuizen, DC. 1993. Bergschenhoek. In Clason, AT, Payne, S, and Uerpmann, H- (eds.) *Skeletons in her Cupboard. (Festschrift for Juliet Clutton-Brock; Oxbow Monograph 34)*. Oxford: Oxbow. 61-73.
- Clason, AT. and Brinkhuizen, DC. 1978. Swifterbant, mammals, birds, fishes. A preliminary report (Swifterbant contribution 8). *Helinium*, 18: 69-82.
- Clason, AT. and Prummel, W. 1982. Faunaresten uit vroegmiddeleeuwse nederzetting bij Schagen, Waldervaart. *Westerheem*, 31: 69-77.
- Clason, A. 1967. Animal and man in Holland's past: an investigation of the animal world surrounding man in prehistoric and early historic times in the provinces of North and South Holland. Unpublished thesis (PhD), Rijksuniversiteit Groningen.
- Cramer, K. 2005. *Wommels-Stapert. Het botmateriaal uit de late ijzertijd tot en met de nieuwe tijd. Student Report Groningen Institute of Archaeology, University of Groningen*. Groningen: University of Groningen.
- Cuijpers, AGFM. 2013. *Fysisch antropologisch onderzoek van het grafveld Elst-'t Woud*. Amsterdam.
- Cuijpers, AGFM. 1999. The Human burials. In Besteman, JC and Bos, JM (eds.) *The excavations at Wijnaldum. Reports on Frisia in Roman and Medieval Times (volume 1)*. Rotterdam/Brookfield. 305-323.
- de Boer, PC. 1999. Botten van de burcht; de tweede burcht van Kuinre. Een beschermd archeologisch monument? University of Amsterdam.

- de Jong, F. 1982. Varkens en runderen in Utrecht; Middeleeuwen en subrecent. Unpublished thesis (PhD), Rijksuniversiteit Groningen.
- de Jong, T. 2011. Dierlijk bot. In Peters, S (ed.) *Het kasteel Gagelbosch te Eindhoven. Archeologisch onderzoek van een omgrachte middeleeuwse woning in Gestel. (Archeologisch Centrum Eindhoven en Helmond rapport 58)*. Eindhoven. 47-62.
- de Jong, T. 2010. Dierlijk bot. In Peters, S (ed.) *Sint-Oedenrode Kerkstraat. Archeologisch onderzoek, 's Hertogenbosch/Deventer (BAAC Rapport A-05.0339)*. 112-133.
- de Jong, T. 2008. Dierlijke resten van de Latijnse school te Gemert (N-B). In van der Weele, M (ed.) *Archeologisch onderzoek Gemert-Bakel, Latijnse School. Een omgracht terrein uit de late middeleeuwen. (Archeologisch Centrum Eindhoven Rapport 38)*. Eindhoven. 48-57.
- de Jong, T. 2002. *Dierresten uit de beer put van het Elisabeth Bloemkampklooster te 's-Hertogenbosch*. 's-Hertogenbosch.
- de Jong, T. 1996. Dierlijk materiaal. In Arts, N, Dekker, J, van Eenbergen, A, and Husken, J (eds.) *De kastelen Blaarthem en Gagelbosch bij Eindhoven*. 109-110.
- de Jong, T. 1995. Levende zielen op het kasteel. Dierlijke overblijfselen van Kasteel Strijthagen, Huis ter Horst en kasteel Bleijenbeek te Limburg. In Hupperetz, W and van Winter, JM (eds.) *Dagelijks leven op Limburgse kastelen (1350-1600); voeding en voedselbereiding*. Venlo. 143-181.
- de Jong, T. 1992a. Huisdieren, jachtwild, vissen en weekdieren: een weerspiegeling van gevarieerde maaltijden. In Arts, N (ed.) *Het kasteel van Eindhoven. Archeologie, ecologie en geschiedenis van een heerlijke woning 1420-1676*. Eindhoven. 214-236.
- de Jong, T. 1992b. Van dagelijkse kost tot Vorstelijke maaltijd. *De Vlasbloem. Helmonds Historisch Jaarboek*, 12: 27-58.
- de Jong, T. 1990. *Gedumpt maaltijdafval uit de Slotgracht van het Oude Slot Zeelst. (Unpublished) Streekmuseum "Het Oude slot" te Zeelst*. Veldhoven.
- de Jong, T. 1986. Onderzoek van de gevonden botresten van de burcht "d'Oude Huys" te Helmond. Universiteit van Amsterdam.
- De Jong, T., Carmiggelt, A., and van den Eynde, G. 1997. Met de Nassaus aan tafel. Dierlijk botmateriaal uit het kasteel van Breda onderzocht. *Brabants Heem*, 49(4): 121-129.
- de Jong, T. and Kleij, P. 2001. Bot. In Thelen, A (ed.) *Het Hooghuis te Gemert. Archeologisch en historisch onderzoek betreffende het middeleeuwse kasteel van de heren van Gemert*. 72-74.
- de Jong, TPJ. 2012. Holocene fauna from brook valleys in the southern Netherlands. In Raemaekers, DCM, Esser, E, Lauwerier, RCGM, and Zeiler, JT (eds.) *A bouquet of archaeozoological studies. Essays in honour of Wietske Prummel*. Groningen. 47-59.
- de Vries, L. 2016. Archeozoologisch onderzoek van de dierbegravingen. In de Koning, J (ed.) *Terug naar Dorregeest...Uitgeest-Dorregeest, offerplaats, nederzetting en kerk. Bewoning en grafritueel vanaf de late ijzertijd tot de late middeleeuwen*. Zaandijk. 441-511.

- de Vries, L. 1996. Karolingische faunaresten uit Wijk bij Duurstede-De Geer. *Cranium*, 13(1): 58-64.
- De Vries, LS. and Laarman, FJ. 2001. Bijlage III archeozoölogie. In Vos, WK (ed.) *Houten Zuid 'Het archeologische onderzoek op terrein 21'*. Amersfoort. 89-95.
- Dijkstra, J., Houkes, MC. and Ostkamp, S. 2010. *Gouda Bolwerk Opgraving en Begeleiding. Over leven aan de rand van Gouda*. ADC ArcheoProjecten.
- Dijkstra, M. 1998. Verslag AAO Rijnsburg-Kanaalpad ZO (Merovingisch grafveld). Rapport IPP, University of Amsterdam.
- Dijkstra, MFP. 2011. Rondom de mondingen van de Rijn & Maas. Landschap en bewoning tussen de 3e en 9e eeuw in Zuid-Holland, in het bijzonder de Oude Rijnstreek. Unpublished thesis (PhD), University of Amsterdam.
- Esser, E. 2011. Archeozoologisch onderzoek. In Jezeer, W (ed.) *Een Merovingische nederzetting aan de monding van de Rijn. Een archeologische opgraving te Oegstgeest Nieuw Rhijngeest-Zuid (ADC rapport 2054)*. Amersfoort. 95-105.
- Esser, E. 2009a. Archeozoölogie - zoogdieren en vogels. In Nokkert, M, Aarts, A, and Wynia, HL (eds.) *Vroegmiddeleeuwse bewoning langs de A2. Een nederzetting uit de zevende en achtste eeuw in Leidsche Rijn (Baisrapportage 26)*. Utrecht. 307-334.
- Esser, E. 2009b. Bot. In Pavlovic, A (ed.) *Archeologisch onderzoek in het riooltraject op de Frederik Hendriklaan, gemeente Den Haag, rapport 0915*. Den Haag. 16-22.
- Esser, E. 1997. *Huis ter Kleef. De ruimtelijke verspreiding van botmateriaal in de zuidgracht. (Ossicle 28)*. Delft.
- Esser, E. 1995. Kostbare kost voor kasteelbewoners. In Temminck, JJ (ed.) *Huis ter Kleef. Het enige kasteel van Haarlem*. Haarlem. 120-123.
- Esser, E., Beerenhout, B., Rijkelijhuizen, M., Hakbijl, T. and van Haaster, H. 2010. Dierlijke resten. In Dijkstra, J., Houkes, MC., and Otskamp, S. (eds.) *Over leven aan de rand van Gouda. Een archeologische opgraving en begeleiding in het plangebied Bolwerk. (ADC Archeoprojecten Rapport 1770)*. Amersfoort: ADC. 237-292.
- Esser, E., Beerenhout, B. and Rijkelijhuizen, MJ. 2012. Dierlijke resten van het Veilingterrein. In Dijkstra, J. (ed.) *Het domein van de boer en de ambachtsman. Een opgraving op het terrein van de voormalige fruitveiling te Wijk bij Duurstede: een deel van Dorestad en de villa Wijk archeologisch onderzocht (ADC monografie 12)*. Amersfoort. 479-558.
- Esser, E., Kootker, LM. and van der Sluis, L. 2014. *Dineren in de burcht van Rode. Archeozoologisch en isotopenonderzoek naar de samenstelling, productie en distributie van voedsel uit de burcht van Sint-Oedenrode. Special editie Ossiculum 1*. Delft.
- Esser, E. and Paalman, DBS. 2000. *Dierlijke resten uit het Regulierenklooster te 's-Gravenzande. (Ossicle 31)*. Delft.

- Esser, E. and van Dijk, J. 2001. Archeozoölogie. In Verhoeven, AAA and Brinkkemper, O. (eds.) *Archeologie in de Betuweroute: Twaalf eeuwen bewoning langs de Linde bij De Stenen Kamer in Kerk-Avezaath (Rapportage Archeologische Monumentenzorg 58)*. Amersfoort. 363-484.
- Esser, E. and van Dijk, J. 1994. *Huis ter Kleef; Zoo-archeologisch onderzoek "Latrine AK"*. (Ossicle 8). Delft.
- Esser, E., van Dijk, J., and Groot, M. 2010. Archeozoölogisch onderzoek. In Veldman, HAP and Blom, E. (eds.) *Onder de zoden van Zaltbommel. (ADC Monografie 8)*. Amersfoort. 201-231.
- Esser, E., van Dijk, J., and Verhagen, M. 1998. *Leven in een klooster; Gezien vanuit de dierlijke resten uit 15e/16e eeuwse afvalkuilen. (Ossicle 26)*. Delft.
- Esser, E. and van Hees, L. in press. De voeselvoorziening in het klooster - zoogdieren en vogels. In Stoepler, H (ed.) *Het klooster van Susteren. Archeologisch onderzoek van een Karolingische abdij en een 11e- tot 18e-eeuws kanunnikessenstift, deel 1: Vondsten*.
- Esser, E. and Verhagen, M. 1994. *Huis ter Kleef; Zoo-archeologisch onderzoek "Binnenplaats"*. (Ossicle 9). Delft.
- Esser, E., Verhagen, M., and van Dijk, J. 1994. *Huis ter Kleef; Biologisch-archeologisch onderzoek Gracht en Koker SS. (Ossicle 4)*. Delft.
- Gehasse, EF. 1995. Ecologisch-archeologisch onderzoek van het Neolithicum en de Vroege Bronstijd in de Noordoostpolder met de nadruk op vindplaats P14 gevolgd door een overzicht van de bewoningsgeschiedenis en de bestaanseconomie binnen de Holocene Delta. Unpublished thesis (PhD).
- Grimm, J. 2005. Het botmateriaal uit een 16de eeuwse beerput van de Havezate "De Kranenberg" (Ov). *Paleoaktueel*, 17: 171-177.
- Grimm, J. 2006a. *Havezate Werkeren. Bot. (Archeologische Rapporten Zwolle 33)*. Zwolle.
- Grimm, J. 2006b. *What's in a name? Het botmateriaal uit een 16e-eeuwse beerput van de Havezate de Kranenburg, Zwolle. (Archeologische Rapporten Zwolle 38)*. Zwolle.
- Grimm, J. 2009. Bethlemstraat Roermond: archeozoölogisch onderzoek van het middeleeuws botmateriaal afkomstig van het Kartuizerklooster en naburige panden.
- Grimm, JM. 2011. *Archeozoölogisch verslag paardengraven Rhenen - Grafveld Utrecht*. Leiden.
- Groot, M. 2008. *Animals in ritual and economy in a Roman frontier community: Excavations in Tiel-Passewaaij*. : Amsterdam University Press.
- Groot, M. 2010. Dierlijk bot. In Schuurmans, M (ed.) *Inventariserend veldonderzoek door middel van proefsleuven in het plangebied Tiel-Domicuskwartier. (Zuidnederlandse Archeologische Notities 175)*. Amsterdam. 23-25.
- Groot, M. 2011a. Verbrand dierlijk bot. In van Renswoude, J, and Schuurmans, M (eds.) *Opgravingen in Maasbree-Siberië. Een grafveld uit de Romeinse tijd en bewoning uit de late prehistorie en Vroege Middeleeuwen (ZAR 48)*. Amsterdam. 153-155.

- Groot, M. 2011b. Verbrand en onverbrand dierlijk bot. In Veldman, A and van der Feijst, L (eds.) *Graven in het verleden van Valburg, een Romeins grafveld en bewoningssporen uit de Laat-Romeinse tijd te Molenzicht (ADC rapport 2519)*. Amersfoort: ADC.
- Groot, M. 2016. *Livestock for Sale: Animal Husbandry in a Roman Frontier Zone: the Case Study of the Civitas Batavorum*. Amsterdam: Amsterdam University Press.
- Groot, M. 2017. Zoölogie. In van der Feijst, LMB, Verniers, LP, and Blom, E (eds.) *De grafkamer van Huissen. Opgravingen in het kader van de aanleg van nieuwbouwlocatie Loovelden. (ADC-Monografie 23)*. Amersfoort: ADC. 124-133.
- Groot, M. and Hiddink, HA. 2006. Dierlijk bot. In Hiddink, HA (ed.) *Opgravingen op het Rosveld bij Nederweert 2. Graven en grafvelden uit de IJzertijd en Romeinse Tijd (ZAR 28)*. Amsterdam. 52-56.
- Groot, M. and Hiddink, H. 2008. Dierlijk bot. In Hiddink, H (ed.) *Bewoningssporen uit de Vroege IJzertijd en een grafveld uit de Late IJzertijd te Panningen Stokx, gemeente Helden (ZAR 32)*. Amsterdam. 43-50.
- Groot, M. and Hiddink, H. 2011. Dierlijk bot. In Hiddink, H and de Boer, E (eds.) *Opgravingen te Waterdael III te Someren. Deel 1. Grafvelden en begravingen uit de IJzertijd en Romeinse Tijd (ZAR 42)*. Amsterdam. 235-240.
- Groot, M. and Hiddink, H. 2012. Dierlijk bot. In Hiddink, H, and Wesdorp, M (eds.) *Archeologisch onderzoek in het plangebied Hoebenakker te Nederweert. Een grafveld uit de Romeinse tijd (ZAR 49)*. Amsterdam.
- Groot, M. and Hiddink, HA. 2014. Dierlijk botmateriaal. In Hiddink, HA and de Boer, E (eds.) *Opgravingen in Weert-Kampershoek Noord fase 2. Bewoning uit de Vroege IJzertijd, Romeinse tijd en Volle Middeleeuwen, alsmede grafvelden uit de Late IJzertijd en Romeinse tijd (ZAR 55)*. Amsterdam. 81-86.
- Groothedde, M. 2011. *De vorstelijke palts van Zutphen. De uitwerking van de opgravingen van 1946 en 1993 t/m 1999 op en rond het plein 's Gravenhof te Zutphen (ZAP 66)*. Zutphen.
- Haas, MV. and Theuws, FCWJ. 2013. *The Merovingian Cemetery of Posterholt-Achterste Voorst*. Bonn.
- Halici, H. 2002a. Dierlijk botmateriaal. In Koopstra, CG (ed.) *Archeologisch onderzoek in de Bullepolder, gemeente Leeuwarden. (ARC-Publicaties 52)*. Groningen: ARC. 35-49.
- Halici, H. 2002b. Faunaresten. In Niekus, MJLT and Huisman, MA (eds.) *Een huisterpje uit de Romeinse Tijd in het veen-kleigebied. Een archeologische opgraving in het tracé van de Stadsrondweg Oost te Sneek, gemeente Sneek (Fr.) (ARC-publicatie 53)*. Groningen: ARC. 77-85.
- Halici, H. 2003a. Faunaresten. In Koopstra, CG and Huisman, MA (eds.) *Resten van het Thiascingacloster; een archeologische begeleiding in de dorpskern van Thesinge, gemeente Ten Boer (Gr.) (ARC-Publicatie 87)*. Groningen. 45-51.
- Halici, H. 2003b. Faunaresten. In Hielkema, JB (ed.) *Aanvullend Archeologisch Onderzoek op het terrein Caetshage te Culemborg (Gld.) (ARC-Publicatie 70)*. Groningen. 43-47.

- Halici, H. 2004a. Faunaresten. In Nieuwhof, A and Tuinstra, SJ (eds.) *Een definitief archeologisch onderzoek (DO) op het stateterrein Hoxwier te Mantgum, gemeente Littenseradiel (Fr.)*. (ARC-Publicatie 89). Groningen: ARC. 33-36.
- Halici, H. 2004b. Faunaresten. In Vanden Borre, J and Hielkema, JB (eds.) *Een archeologische begeleiding (AB) op het kasteelterrein Caetshage te Culemborg, gemeente Culemborg (Gld.)*. (ARC-publicatie). Groningen: ARC. 65-69.
- Halici, H. 2004c. Faunaresten. In Huis in 't Veld, J.Y. (ed.) *Een archeologische begeleiding (AB) op het stateterrein Hoxwier te Mantgum, gemeente Littenseradiel, Groningen*. (ARC-publicatie 103). Groningen: ARC. 27-28.
- Halici, H. 2006. Faunaresten. In Ufkes, A (ed.) *Een archeologisch onderzoek in de vroegmiddeleeuwse ringwalburg op het Abdijplein te Middelburg, gemeente Middelburg (Z.)*. (ARC-Publicatie 119). Groningen: ARC. 43-51.
- Heeren, S. and Hazenberg, T. 2010. *Voorname dames, stoere soldaten en eenvoudige lieden, Begravingen en nederzettingssporen uit het Neolithicum, de laat-Romeinse tijd en Middeleeuwen te Wijchen-Centrum*. (Hazenberg Archeologische Serie 1). Leiden.
- Hiddingh, H. 1983. *Gevleugelde maaltijden in de middeleeuwen; Een onderzoek naar vogelresten uit de late middeleeuwen van vier Nederlandse vindplaatsen*. Groningen: Rijksuniversiteit Groningen.
- Holwerda, JH. and Krom, NJ. 1907. Opgravingen in het Klein-duin te Kwatwijk. In *Oudheidkundige Mededelingen van het Rijksmuseum van Oudheden te Leiden I*. 23-27.
- Hopman, M. 1993. een kijk op het Karolingische dierenrijk; Faunaresten van de terpen Tzummarumen Wijnaldum (Fr.). Unpublished thesis (Master), University of Groningen.
- Hullegie, AGJ. and Prummel, W. 2015. Dieren op en rond de Achlumer terp. In Nicolay, JAW and de Langen, GJ (eds.) *Graven aan de voet van de Achlumer dorpsterp. Archeologische sporen rondom een terpnederzetting*. (Jaarverslagen van de Vereniging voor Terpenonderzoek 97). Groningen: Vereniging voor Terpenonderzoek. 134-159.
- Hulst, RS. 1991. Reinouds vaan te Hattem. *Castellogica*: 251-258.
- IJzereef, G. 1981. De paarden uit het merovingische grafveld te Elst (gem. Rhenen).
- IJzereef, GF. 1987. The animal remains. In Groenman-van Waateringe, W and van Wijngaarden-Bakker, LH (eds.) *Farm life in a Carolingian Village. A model based on botanical and zoological data from an excavated site (Studies in prae- en protohistorie 1)*. Assen. 39-51.
- IJzereef, GF. 1985. De dierenresten van de opgraving van het laat-middeleeuwse klooster St. Agnes in Leiden. *Bodemonderzoek in Leiden, jaarverslag 1984*.: 127-131.
- IJzereef, GF. and Laarman, FJ. 1986. The animal remains from Deventer (8th-19th centuries AD). *Berichten van de Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek*, 36: 405-443.
- Janssens, M. 2010. *Omgrachting van de kasteelhoeve van Genhoes te Oud-Valkenburg. Gem. Valkenburg aan de Geul. Opgravin met beperking*. (RAAP-rapport 1916). Weesp.

- Kars, M., Theuws, F., and de Haas, M. 2016. *The Merovingian cemeteries of Sittard-Kemperkoul, Obbicht-Oude Molen and Stein-Groote Bongerd*. Bonn.
- Kersten, A. 1979. Honden en katten in Utrecht; Middeleeuwen en subrecent. Unpublished thesis (PhD), Rijksuniversiteit Groningen.
- Knol, E. 1983. Farming on the banks of the river Aa. The faunal remains and bone objects of Paddepoel 200 B.C.-250 A.D. *Palaeohistoria*, 25: 145-182.
- Knol, E. 1993. De Noordnederlandse kustlanden in de Vroege Middeleeuwen. Unpublished thesis (PhD), Vrije Universiteit Amsterdam.
- Knol, E., Kramer, E., de Langen, GJ., Prummel, W., and Uytterschaut, HT. 1990. Nieuw licht op het vroeg-middeleeuwse grafritueel. *Noorderbreedte*, 90: 22-28.
- Knol, E., Prummel, W., Uytterschaut, HT., Hoogland, MLP., Casparie, WA., de Langen, GJ., Kramer, E., and Schelvis, J. 1996. The early medieval cemetery of Oosterbeintum (Friesland). *Palaeohistoria*, 37/38: 245-416.
- Koopmanschap, H. 2008. Laatmiddeleeuws botmateriaal uit de historische binnenstad van Geertruidenberg. *De Dongebode. Driemaandelijks uitgave van de OKG*, 34(1): 3-36.
- Kootker, LM., Esser, E., and Kerklaan, F. 2016. *Hemelse gerechten uit 's-Hertogenbosch. Het dierlijk botmateriaal uit de Bogarden- en Jezuïetenkuilen (SHMU). (Ossicle 313)*. Delft.
- Kranenburg, H. 2012. Slachtleeftijdgegevens en secundaire producten in het Noord-Nederlandse en Noordwest-Duitse terpengebied. Unpublished thesis (Research Master), University of Groningen.
- Kranenburg, H. and Prummel, W. in press. The use of domestic and wild animals on S4. In Raemaekers, DCM and de Roever, JP (eds.) *Swifterbant S4. Occupation and exploitation of a Neolithic levee site (Groningen Archaeological Series)*. Groningen.
- Kroezenga, P., Lanting, JN., Kosters, RJ., Prummel, W., and de Roever, JP. 1991. Vondsten van de Swifterbantcultuur uit het Voorste Diep bij Bronneger (Dr.). *Paleo-aktueel*, 2: 32-36.
- Kuijper, WJ. 1985. Planten- en dierenresten in laat-middeleeuwse beerputten op het terrein van het St. Agnietenklooster Leiden. *Bodemonderzoek in Leiden, Jaarverslag 1984*: 131-143.
- Laarman, F. 1994. Botmateriaal. In Nijs, G and Manschot-Tijdink, H (eds.) *Harreveld doorgrond; Historisch-archeologisch onderzoek naar 'eene olde haevesaete'*. Doetinchem. 132-134.
- Laarman, F. and Lauwerier, R. 1991. *Gennep-Venzelderheide 1990 (gem. Ottersum); Paard uit Merovingisch grafveld; +/- 7e eeuw. (Intern verslag Archeozoölogie)*. Amersfoort.
- Laarman, FJ. 2001. *De mesolithische en vroeg-neolithische vindplaats Hoge Vaart-A27 (Flevoland). Deel 16 Archeozoölogie: aard en betekenis van de dierlijke resten (Rapportage Archeologische Monumentenzorg 79)*. Amersfoort: Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek.

- Laarman, FJ. 1999. Het dierlijke botmateriaal uit beerput 1. (Rapportage Archeologische Monumentenzorg 50). In Ostkamp, S (ed.) *De opgravingen van het St. Agnesklooster in Oldenzaal*. Amersfoort. 59-62.
- Laarman, FJ. 1995. *Hengelo - Huis Hengelo 1995; half varken (middeleeuws)*. Amersfoort: ROB.
- langbroek, M. and van Leeuwen, J. 2014. Kleine encyclopedie van vroegmiddeleeuws Nederland. In Willemsen, A (ed.) *Gouden Middeleeuwen. Nederland in de Merovingische wereld, 400-700 na Chr.* Zutphen. 199-210.
- Lauwerier, R. and Laarman, F. 2015. Informatiewaarde van verbrand bot van de bandkeramische nederzetting te Elsloo. In van Wijk, IM and Porreij-Lyklema, A (eds.) *Opgravingen in de bandkeramische nederzetting van Elsloo-Koolweg. Uitwerking van drie opgravingscampagnes aan de Joannes Rivijsstraat en Paulus Potterstraat te Elsloo. (Archol Rapport 252)*. Leiden: Archol. 169-174.
- Lauwerier, RCGM. 1981. Beesten te Binderen. *Historisch Jaarboek van Helmond "De Vlasbloem"*, 2: 47-55.
- Lauwerier, RCGM. 1988. *Animals in Roman times in the Dutch eastern river area.* : Rob.
- Lauwerier, RCGM. 1990. *Dierlijk bot uit twee grafvelden uit de Romeinse tijd in Cuijk. (Intern rapport Natuurwetenschappelijke Afdeling)*. Amersfoort: ROB.
- Lauwerier, RCGM. 1994. *Raalte - Zegge 1993; 12e eeuwse hof*. Amersfoort: ROB.
- Lauwerier, RCGM. 1995. Vlees in het Hertogenhof in Venlo (1375-1425). In Hupperetz, W and van Winter, JM (eds.) *Dagelijks leven op Limburgse kastelen (1350-1600), voeding en voedselbereiding*. Venlo. 132-142.
- Lauwerier, RCGM. and Laarman, FJ. 1999. Dierlijk botmateriaal. In Hagers, JKH and Sier, MM (eds.) *Castricum-Oosterbuurt, bewoningssporen uit de Romeinse tijd en middeleeuwen (Rapportage Archeologische Monumentenzorg 53)*. 129-251.
- Lauwerier, RCGM. and Laarman, FJ. 1996. Slachtafval en Haute cuisine, Bot uit en beerput van het kasteel van Valkenisse (begin 15e eeuw). *Nehalennia*, 108: 8-11.
- Magendans, JR. and Waasdorp, JA. 1989. *Franken aan de Frankenslag; een vroeg-middeleeuwse nederzetting in 's-Gravenhage (VOM-reeks 1089 nr 2)*. Dan Haag: VOM.
- Meijer, Y. 2010. Archeozoölogie. In den Hartog, CMW (ed.) *Appellaantjes. LR55: Een vroegmiddeleeuwse nederzetting aan de Wilhelminalaan bij Vleuten (Basisrapportage Archeologie 30)*. Utrecht. 117-125.
- Meijer, Y. 2014. Dierlijk bot en visresten. In Houkes, MCE (ed.) *Archeologische opgraving Kastanjelaan, Leiderdorp, Noordwijk (IDDS Archeologie rapport 1620)*. 95-103.
- Miljkovic, J. and Brinkhuizen, DC. 1984. Bones from terp remnant near Kimsverd. *Helinium*, 24: 240-246.

- Moesker, T. and Cavallo, C. 2016. Dierlijk bot. In Dijkstra, MFP, Verhoeven, AAA, and van Straten, KCJ (eds.) *Nieuw licht op Leithon. Archeologisch onderzoek naar de vroegmiddeleeuwse bewoning in plangebied Leiderdorp-Plantage (Themata 8)*. Amsterdam. 575-624.
- Müller-Wille, M. 1970-1971. *Pferdegrab und Pferdeopfer im frühen Mittelalter. (Berichten van de Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek Jaargang 20-21)*. Amersfoort.
- Nagels, S., Kerklaan, F. and van Kaam, B. 2014. *Kasteel van Breda Archeozoologisch en Archeo-ichtyologisch onderzoek. (Erfgoedrapport Breda 119)*. Breda: Gemeente Breda.
- Nieuwhof, A. and Prummel, W. 2007. Terpsporen in Hoxwier (gemeente Littenseradiel, prov. Friesland). *Jaarverslagen Vereniging voor Terpenonderzoek*, 83-90: 9-41.
- Oexle, J. 1984. Merowingerzeitliche Pferdebestattungen - Opfer oder Beigaben? *Frühmittelalterliche Studien*, 18: 122-172.
- Ostkamp, S. 1999. Botten. In Ostkamp, S (ed.) *De opgravingen van het St. Agnesklooster in Oldenzaal. (Rapportage Archeologische Monumentenzorg 50)*. 49.
- Oversteegen, JFS., van Wijngaarden-Bakker, LH., Maliepaard, R., and van Kofschoten, T. 2001. Zoogdieren, vogels en reptielen. In Kooijmans, LP (ed.) *Archeologie in de Betuweroute. Hardinxveld-Giessendam Polderweg. Een Mesolithisch jachtkamp in het rivierengebied (5500-5000 v. Ch.) (Rapportages Archeologisch Monumentenzorg 88)*. Amersfoort: Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek. 209-297.
- Paalman, DBS., Esser, E., Robberts, H., and de Ridder, T. 2002. 'd'Engelsche Boomgaert' 6.123. *Het botmateriaal, Vlaardingen (VLAK verslag 4.2)*.
- Pavlovic, A. and Nieweg, DC. 2006. *Archeologisch onderzoek Vijverhof (Valkhuis), gemeente Den Haag. (rapport 0605 Afdeling Archeologie, Dienst Stadsbeheer, gemeente Den Haag)*. Den Haag.
- Peeters, H. and Hogestijn, JWH. 2001. *De mesolithische en vroeg-neolithische vindplaats Hoge Vaart-A27 (Flevoland): Rapportage Archeologische Monumentenzorg 79, deel 20*. Amersfoort: Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek.
- Post, M. 2012. Oosterbeintum: leven met dieren in de Romeinse tijd. Unpublished thesis (Bachelor), University of Groningen.
- Proos, RHP. 1988. *Vroege Middeleeuwen in de Maasgouw IIB catalogus. Een inventarisatie van vroeg-middeleeuwse vindplaatsen in de Maasvallei. Van Meerssen t/m Wessem alsmede de buitenlandse sites*. Amsterdam.
- Prummel, W. 1983. *Excavations at Dorestad 2: early medieval Dorestad: an archaeozoological study.* : ROB.
- Prummel, W. 1989. Het paardengraf en de hondengraven van Oosterbeintum (Fr.). *Paleo-aktueel*, 1: 85-88.
- Prummel, W. 1990. Dieren uit het poortgebouw van de havezate Entinge te Dwingeloo. *Nieuwe Drentse volksamanak*, 107: 215-224.

- Prummel, W. 1993. Paarden en honden uit vroeg-middeleeuwse grafvelden. In van Heeringen, RM, Kars, H, Sarfatij, H and Scheepstra, GH (eds.) *Het tweede leven van onze doden. (Nederlandse Archaeologische Rapporten 15)*. Amersfoort. 53-60.
- Prummel, W. 1999. Animals as Grave Gifts in the Early Medieval Cremation Ritual in the North of the Netherlands. In Sarfatij, H, Verwers, WJH and Woltering, PJ (eds.) *In Discussion with the Past. Archaeological Studies presented to W.A. van Es*. 205-212.
- Prummel, W. 2006. Dierlijk bot. In Nieuwhof, A (ed.) *De wierde Wierum (provincie Groningen). Een archeologisch steilkantonderzoek (Groningen Archaeological Studies, 3)*. Groningen: Barkhuis. 31-45.
- Prummel, W. 2008. Dieren op de wierde Englum. In Nieuwhof, A (ed.) *De leege wier van Englum, archeologisch onderzoek in het Reitdiepgebied (Jaarverslagen van de Vereniging voor Terpenonderzoek 91)*. Groningen. 116-159.
- Prummel, W., Esser, K., and Zeiler, JT. 2013a. The animals on the terp at Wijnaldum-Tjitsma (The Netherlands) - reflections on the landscape, economy and social status. *Settlement and Coastal Research in the Southern North Sea Region*, 36: 87-98.
- Prummel, W., Holl, J., Jans, JEA., Huisman, N., and Thilderqvist, JGM. 2008. Het dierlijk botmateriaal: voedselvoorziening en rituele praktijken. In Nicolay, J (ed.) *Opgravingen bij Midlaren. 5000 jaar bewoning tussen Hondsrug en Hunzedal Deel 1 (=Groningen Archaeological Studies 7/1)*. Groningen: Barkhuis & University of Groningen, University Library. 235-259.
- Prummel, W. and Hullegie, AGJ. in press. Dieren uit Arkum: veeteelt op veen en klei-op-veen.
- Prummel, W., Manuel, SCJ., and Post, M. 2014. De dieren uit de opgravingen van Van Giffen in Ezinge. In Nieuwhof, A (ed.) *En dan in hun geheel. De vondsten uit de opgravingen in de wierde Ezinge (Jaarverslagen van de Vereniging voor Terpenonderzoek 96)*. Groningen. 207-237.
- Prummel, W., Niekus, MJLT., van der Sanden, WAB., Arnoldussen, A., and Aalbersberg, G. 2009a. Bronstijdresten uit het Oude Diep. Archeologisch onderzoek op een beekdalallocatie bij Hoogeveen. *Nieuwe Drentse volksamanak*, 126: 125-160.
- Prummel, W., Raemaekers, DCM., Beckerman, SM., Bottema, N., Mac Gillavry, JN., Cappers, RTJ., Cleveringa, P., Devriendt, I., de Wolf, H., and Zeiler, JT. 2009. Terug naar Swifterbant. Een kleinschalige opgraving te Swifterbant-S2 (gemeente Dronten). *Archeologie*, 13: 17-47.
- Prummel, W. and van der Sanden, WAB. 1995. Runderhoorns uit de Drentse venen. *Nieuwe Drentse volksalmanak*, 112: 84-131.
- Prummel, W. and van Gent, JT. 2010. Dieren van de middeleeuwse terp Anjum-Terpsterweg. In Nicolay, JAW (ed.) *Terpbewoning in oostelijk Friesland (Groninger Archaeological Studies 10)*. Groningen. 249-268.
- Prummel, W., Esser, E., and Zeiler, J. 2013b. The animals on the terp at Wijnaldum-Tjitsma (The Netherlands)—reflections on the landscape, economy and social status. *Settlement and Coastal Research in the Southern North Sea Region*, 36: 87-98.

- Prummel, W. and Niekus, MT. 2005. De laatmesolithische vindplaats Jardinga: de opgravingen in 2002 en 2003. *Paleo-aktueel*, 14(15): 31-37.
- Prummel, W. and Niekus, MJLT. 2011. Late Mesolithic hunting of a small female aurochs in the valley of the River Tjonger (the Netherlands) in the light of Mesolithic aurochs hunting in NW Europe. *Journal of Archaeological Science*, 38(7): 1456-1467.
- Prummel, W., Niekus, MT., Van der Meulen, S., and Fens, R. 2009b. Mesolithische botten uit het dal van de Tjonger. *Paleo-aktueel*, 20: 25-31.
- Prummel, W., Niekus, MJT., van Gijn, AL., and Cappers, RT. 2002. A Late Mesolithic kill site of aurochs at Jardinga, Netherlands. *Antiquity*, 76(292): 413-424.
- Raemaekers, DCM., Bakels, CC., Beerenhout, B., van Gijn, AL., Hänninen, K., Molenaar, S., Paalman, D., Verbruggen, M., and Vermeeren, C. 1997. Wateringen 4: A settlement of the Middle Neolithic Hazendonk 3 Group in the Dutch coastal area. *Analecta Praehistorica Leidensia*, 29: 143-191.
- RCE. 2018. BoneInfo. Available at <https://archeologiein nederland.nl/boneinfo> [Last accessed 18 November 2018].
- Robeerst, A. 2008. Dierlijk botmateriaal. In Derks, T, van Kerckhove, J, and Hoff, P (eds.) *Nieuw archeologisch onderzoek rond de Grote Kerk van Elst, gemeente Overbetuwe (2002-2003)*. (ZAR 31). Amsterdam. 98-116.
- Robeerst, JMM. 2005. Offerdieren en rituele maaltijden te Elst Westeraam. In van Enckevort, H and Thijssen, J (eds.) *In de schaduw van het Noorderlicht. Een Gallo-Romeinse tempel te Elst-Westeraam*. Abcoude. 94-100.
- Rompelman, E. 2007. *Dierlijk en menselijk botmateriaal uit de opgravingen 's-Gravenhof '99 en Zutphen stadhuis. Vondsten uit het laatste kwart van de roerige 9e eeuw: Stadsafval of Vikingaanval? (Zutphense Archeologische Publicaties 36)*.
- Rompelman, E. and Eeltink, NTD. 2011. Zutphen-stadhuis 1997, vondsnummer 862. Een zoologisch quickscan met aanvullende gegevens. Aestimatica Publicatie nr. 27. In Groothedde, M (ed.) *De vorstelijke palts van Zutphen. De uitwerking van de opgravingen van 1946 en 1993 t/m 1999 op en rond het plein 's-Gravenhof te Zutphen (ZAP 66)*. Zutphen. Digital Appendix.
- Sablerolles, Y. 1990. Het dierlijk botmateriaal uit de Vroege Middeleeuwen afkomstig van de nederzetting op de Woerd te Valkenburg (ZH); een voorbeschouwing. In Bult, EJ and Hallewas, DP (eds.) *Graven bij Valkenburg III, het archeologisch onderzoek in 1987 en 1988*. Delft. 167-174.
- Scheele, EE. 2010. Romeins botmateriaal uit het Oldehoofsterkerkhof te Leeuwarden. Student report Groningen Institute of Archaeology, University of Groningen.
- Schiferli, R. 2004. *Borgterrein Harsens te Adorp, Gemeente Winsum*. Amsterdam: RAAP Archeologisch Adviesbureau.
- Schutte, IA. and Briels, IRPM. 2006. *Briels 2006: Plangebied de Horn. Gemeente Katwijk. Archeologisch onderzoek 1913-2006: Historisch overzicht, conclusies en aanbevelingen. (RAAP-notitie 1594)*. Amsterdam.

- Seijnen, M. 1994. Dierenbotten en rituele maaltijden. In Roymans, N and Derks, T (eds.) *De tempel van Empel. Een Hercules-heiligdom in het woongebied van de Bataven. (Graven van het Brabantse Verleden 2)*. 's-Hertogenbosch. 162-173.
- Slopsma, J. 2004. Bewerkt botmateriaal. In Dijkstra, MFP (ed.) *Gulle gaven, greppels en waterputten. De opgraving Wijk bij Duurstede - David van Bourgondiëweg*. Amsterdam: AAC Projectenbureau.
- Spitzers, TA. and Beerenhout, B. 1998. *Van 's Heren Dis. Archeologisch botmateriaal uit een 10e eeuwse afvalkuil in Huize van de Kastele te Zutphen (Zuphense Archeologisch Publicaties 2)*. Zutphen.
- Stoepker, H., Tak, GR., Baetsen, S., and Loerts, W. 1997. *1997: Terug in Zelder. Het Merovingische grafveld te Gennep-Venzelderheid. Rapportage ten behoeve van jaarverslag ROB 1997*. Amersfoort.
- Stoepker, H., Tak, GR., and Wagner, A. 1990. Gennep Venzelderheide. Merovingisch grafveld. *Rijksdienst voor het Outhedkundig Bodemonderzoek, Jaarverslag 1990*: 82-83.
- Theuws, F. and van Haperen, M. 2012. *The Meovingian Cemetery of Bergeijk-Fazantlaan*. Bonn.
- Thijssen, JRAM. 1990. Dierenbotten. In Hallebos, JK (ed.) *Het grafveld van Nijmegen-Hatert: een begraafplaats uit de eerste drie eeuwen na Chr. op het platteland bij Noviomagus Batavorum. (Beschrijving van de verzamelingen in het Provinciaal Museum G.M. Kam te Nijmegen 11)*. Nijmegen. 191.
- Thildervist, J. 2013. *Ritual bones or common waste. A study of early medieval bone deposits in Northern Europe (Groningen Archaeological Studies 24)*. Groningen: Barkhuis and University of Groningen Library.
- Ufkes, A. 1993. Vroeg-neolithische votiefgraven? Edelhertgeweien uit Drenthe en Groningen. *Paleoaktueel*, 4: 28-30.
- Ufkes, A. 1997a. *Archeologisch naonderzoek van het "Blokhuys" te Stavoren, Gem. Nijefurd, Friesland, Groningen (ARC-Publicatie 3)*.
- Ufkes, A. 1997b. Edelhertgeweien uit natte context in Drenthe. *Nieuwe Drentse volksamanak*, 114: 28-56.
- Ufkes, A., Koopstra, C. and Veenstra, R. 1996. *Het archeologisch onderzoek van het "Blokhuys" te Stavoren, gemeente Nijefurd, Friesland, Groningen (publicatie Rijksuniversiteit Groningen)*.
- Ufkes, A. and Schoneveld, J. 1997. *Een archeologisch onderzoek op het kloosterterrein van Selwerd, Gem. Groningen (ARC-Publicatie nr. 5)*.
- van Dasselaar, M. 1983. Botmateriaal van het kasteelterrein. In Sprokholt, H, Akkerma, C and van Dasselaar, M (eds.) *Het kasteel van Goud, Jaarboek 1992/1993 van de Archeologische Vereniging Golda*. Gouda/Delft: Archeologische Vereniging Golda. 189-174.
- Van de Hout, M. 1982. Vogels uit middeleeuws en subrecent Utrecht. Unpublished thesis (PhD), Rijksuniversiteit Groningen.

- van den Hurk, Y. 2013. Oosterbeintum, vroege middeleeuwen. Student report Groningen Institute of Archaeology, University of Groningen.
- van der Jagt, IMM. 2012. Dierlijk bot. In Goossens, TA (ed.) *Van akker tot Hooghwerf. Onderzoek naar de bewoning van de ijzertijd, inheems-Romeinse tijd, middeleeuwen en nieuwe tijd op de haakwal van Naaldwijk (plangebied Hoogeland, gemeente Westland) (Archol-rapport 167)*. Leiden. 393-448.
- van der Jagt, IMM. 2016. Animal remains. In Kars, M, Theuws, F, and de Haas, M (eds.) *The Merovingian cemeteries of Sittard-Kemperkoul, Obbicht-Oude Molen and Stein-Groote Bongerd*. Bonn. 188.
- van der Jagt, I. 2017a. Sperwer-Accipiter nisus. In Esser, E and Lauwerier, R (eds.) *Archeozoologisch Vogel-ABC*. Oostvoorne/Amersfoort. 79-82.
- van der Jagt, IMM. 2017b. *Dierlijk botmateriaal grafveld Lent. Intern rapport RCE*. Amersfoort: RCE.
- van der Jagt, IMM., Laarman, FJ., Kuijper, W., Nieman, AM., van Os, BJH., and Zwaan, JC. 2014. Dierlijk materiaal. In Lauwerier, RCGM, and de Kort, JE (eds.) *Merovingers in een villa 2. Romeinse villa en Merovingisch grafveld Borgharen - Pasestraat, onderzoek 2012 (RAM 222)*. Amersfoort. 157-190.
- van Dijk, J. 1995. Zoölogisch onderzoek van vroegmiddeleeuwse nederzetting bij Schagen: Waldervaart. *Westerheem*, 31: 95-101.
- van Dijk, J. 1999. *Rijswijk - Huis te Blothinge (Ossicle 39)*. Delft.
- van Dijk, J. 2005. *Sassenheim, Het Oude Koningshuys. Archeozoologisch onderzoek naar de inhoud van een 18e eeuwse tonput én Sasje, het hondje van de kinderen van Bosé (Ossicle 97)*. Delft.
- van Dijk, J. 2008. *De dierlijke resten van het 16e eeuwse klooster Bethlehem aan de Bangert te Blokker (gemeente Hoorn) (Ossicle 157)*. Delft.
- van Dijk, J. 2009. Een korte beschrijving van het botmateriaal. In Vandevelde, J (ed.) *Het Slot 's Heeraartsberg: van burcht tot boerderij. Een archeologische opgraving op de locatie 't Slot te Bergambacht. (ADC ArcheoProjecten 1250)*. Amersfoort: ADC.
- van Dijk, J. 2011. Archeozoölogie. In Veldman, HAP (ed.) *Graven in Zoelen. De opgraving van een Romeinse nederzetting en grafveld (ADC-rapport 2391)*. Amersfoort. 177-190.
- van Dijk, J., Bouman, MTIJ., Moolhuizen, C., and Bos, JAA. 2011. De voedsel economie vanaf de Midden-IJzertijd tot en met de Late Middeleeuwen. In Dijkstra, J and Zuidhof, FS (eds.) *Kansen op de kwelder. Archeologisch onderzoek op Walcheren langs de N57 (ADC rapport 1384)*. Amersfoort. 109-129.
- van Dijk, J. and Esser, E. 2001. *Huis ter Kleef; Biologisch- archeologisch onderzoek Gracht en Koker SS. (Ossicle 4)*. Delft.
- van Dijk, J., Esser, E., Beerenhout, B., and Rijkelijhuizen, MJ. 2005. Archeozoölogisch onderzoek. In Dijkstra, J, and de Boer, PC (eds.) *Huis te Vleuten opgegraven. Archeologisch Onderzoek in het*

- kader van het project Spoorverbreding VleuGel/Randstadspoor. (ADC ArcheoProjecten Rapport 403). Amersfoort: ADC. 144-172.
- van Doesburg, J. and de Boer, PC. 2001. *Burchten op de bodem van de zee: Aanvullend Archeologisch Onderzoek (AAO) naar de burchten van Kuinre. (Rapportage Archeologische Monumentenzorg 91)*. Amersfoort.
- van Engeldorp-Gastelaars, H., Esser, K., and Kerklaan, F. 2018. Archeozoologisch onderzoek. In Loopik, J and Dijkstra, J (eds.) *Bewogen geschiedenis van twee kloosters. Onderzoek op locaties van het voormalige Sint Catharinaklooster en het Cellebroedersklooster te Brielle. (ADC rapport 4570)*. Amersfoort: ADC. 213-224.
- van Es, WA. 1967. *Wijster. A native village beyond the imperial frontier 150-425 AD*. Unpublished thesis (PhD), University of Groningen.
- van Es, WA. 1964. Het rijengraf van Wageningen. *Palaeohistoria*, 10: 181-316.
- van Es, WA., Hulst, RS., and Greving, K. 1983. Wageningen, gem. Wageningen. Vroeg-Middeleeuws grafveld. *Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek, Jaarverslag, 1981*: 74-76.
- van Es, WA. and Schoen, RP. 2007-2008. Het voegmiddeleeuwse grafveld van Zweeloo. *Palaeohistoria*, 49/50: 795-935.
- van Es, WA. and Ypey, J. 1977. Das Grab der 'Prinzessin' von Zweelo und seine Bedeutung im Rahmen des Gräberfeldes. *Studien zur Sachenforschung*, 1: 97-126.
- van Gelder-Ottway, SM. 1988. Animal bones from a pre-roman iron age coastal marsh shite near Middelstum (province of Groningen, the Netherlands). *Palaeohistoria*, 30: 125-144.
- van Gent, JT. 2015. Pathologieën en werktuigen: het dierblijk botmateriaal. In Hielkema, JB (ed.) *Nederzettingssporen op de kwelder. Haak Noord, vindplaats 1: Marssum-It Aldlân, gemeente Menaldumadeel. Archeologisch onderzoek: een opgraving, deel 1 (RAAP-Rapport 2997)*. Weesp: RAAP. 145-175.
- van Haaster, G., Beerenhout, B., Oversteegen, J., and Smits, L. 1998. *Plantaardige en dierlijke resten uit de beerputten van de 18^e-eeuwse buitenplaats De Vrieswijk in Heiloo. (Biaxaal 63)*. Zaandam.
- van Veen, MMA. 2001. *Klooster langs de vaart. Archeologisch onderzoek op het veilingterrein in 's-Gravenzande. (Uitgave Dienst Stadsbeheer, Afdeling Archeologie)*. Den Haag.
- van Wijngaarden-Bakker, LH. 1986. Adellijke status en dierenresten van Aelbertsberg te Bloemendaal. *Haarlems Bodemonderzoek*, 20: 55-56.
- van Wijngaarden-Bakker, LH., Cavallo, C., van Kofschoten, T., Maliepaard, CH., and Oversteegen, HFS. 2001. Zoogdieren, vogels, reptielen. In Kooijmans, LP (ed.) *Archeologie in de Betuweroute. Hardinxveld-Giessendam Polderweg. Een Mesolithisch jachtkamp in het rivierengebied (5500-5000 v. Ch.) (Rapportages Archeologisch Monumentenzorg 83)*. Amersfoort: Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek. 181-242.

- Verwers, WJH. 1978. North Brabant in Roman and Early-Medieval Times III: The Merovingian Cemetery of Meerveldhoven (Mun. of Veldhoven). *Berichten van de Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek*, 28: 251-307.
- Waasdorp, WJH. and Eimermann, E. 2008. *Solleveld. Een opgraving naar een Merovingisch grafveld aan de rand van Den Haag. (HOP 10)*. Den Haag.
- Wagner, A. and Ypey, J. 2011. *Das Gräberfeld auf dem Donderberg bei Rhenen*. Leiden.
- Willemsen, JMF. n.d. Reviving Rhenen. Available at www.nwo.nl/en/research-and-results/research-projects/74/2300164474.html [Last accessed Jan 17 2014].
- Woltinge, I. and Prummel, W. 2005. Wommels-Stapert (Fr.): botmateriaal uit de vroege en midden-ijzertijd. *Paleoaktueel*, 14/15: 134-138.
- Ypey, J. 1973. Das fränkische Gräberfeld zu Rhenen, Prov. Utrecht. *Berichten van de Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek*, 23: 289-312.
- Zeiler, JT. 1981. Schapen en geiten in middeleeuws subrecent Utrecht, Groningen. Unpublished thesis, Rijksuniversiteit Groningen.
- Zeiler, JT. 1991. Faunaresten uit de gracht van "Slot Ramp" te Bergen (NH). *Westerheem*, 40: 191-197.
- Zeiler, JT. 1995a. *De maaltijden der kanunniken; Faunaresten uit het kloostercomplex Vrouwen-polder te Veere (Zeeland)*. (ArchaeoBone Rapport 2).
- Zeiler, JT. 1995b. *Zwijnskoppen en wijngaardslakken; Faunaresten uit kasteel Valkenburg (Zuid-Limburg)*. (Intern rapport Limburgs Museum/ArchaeoBone Rapport 3). Venlo.
- Zeiler, J. 1997a. Offers en slachtoffers. Faunaresten uit de Fortunatempel te Nijmegen (2e eeuw n. Chr.).
- Zeiler, JT. 1997b. *Hunting, fowling and stock-breeding at Neolithic sites in the western and central Netherlands*. Proefschrift Rijksuniversiteit Groningen. edn. Groningen: ArchaeoBone.
- Zeiler, JT. 2002. Archaeozoologisch onderzoek. In Fokema, A, Kuijl, EEA, van der Lenting, K, Plasmeijer, F, and Zeiler, FJ (eds.) *Rapportage Archeologische Begeleiding. Middeleeuwse waterput, hoek loostraat/Herckenrathweg te Bemmelen*. Hoog-Keppel: SyntheGra Archeologie b.v. 27-32.
- Zeiler, JT. 2007. *Archeozoologisch onderzoek van de Laat - Middeleeuwse kastelen Egmond en Brederode*. (ArchaeoBone Rapport 61).
- Zeiler, J. 2012. *Maaltijden op het Middelhof. Archeozoologisch onderzoek van botmateriaal uit een voormalig vrouwenklooster te Alkmaar (15e-16e eeuw)*. (ArchaeoBone Rapport 104).
- Zeiler, JT. 2016a. *Aan tafel bij de Franciscanessen. Archeozoologisch onderzoek van dierlijke resten uit het Isendoornklooster te Zutphen (15e eeuw)*. (ArchaeoBone Rapport 138).

- Zeiler, JT. 2016b. *Wat er in het klooster op tafel kwam... en wat daar van over bleef. Archaeozoologisch onderzoek van dierlijke resten uit het Grote Convent te Doesburg (15e-16e/17e eeuw). ArchaeoBone Rapport 136.*
- Zeiler, JT. and Brinkhuizen, DC. 2013. Faunal Remains. In Kleijne, JP, Brinkkemper, O, Lauwerier, RCGM, Smit, BI, and Theunissen, EM (eds.) *A matter of life and death at Mienakker (The Netherlands). Late Neolithic behavioural variability in a dynamic landscape.* Amersfoort: Cultural heritage agency of the Netherlands. 155-173.
- Zeiler, JT. and Brinkhuizen, DC. 2015. Fauna. In Moree, JM and Sier, MM (eds.) *Interdisciplinary archaeological research programme Maasvlakte 2, Rotterdam (=BOORrapporten 566). Part 1 twenty metres deep! The Mesolithic period at the Yangtze Harbour Site - Rotterdam Maasvlakte, the Netherlands. Early Holocene landscape development and habitation.* Rotterdam: Bureau Oudheidkunding Onderzoek. 201-221.
- Zeiler, JT., Gaas, G., Brinkhuizen, DC., and Bekker, DL. 2011. *Monnikenwerk, Monnikeneten: archeozoologisch onderzoek van botmateriaal uit het voormalige Kartuizerklooster aan de Marnixlaan te Utrecht (1392 - ca. 1580AD). (ArchaeoBone Rapport 87).*
- Zijlstra, S. 1997. Het grafritueel in de 7e eeuw, discontinuïteit of transformatie? Een studie naar de ontwikkelingen in het grafritueel in de laat-merovingesche tijd in het Maas-Demer-Schelde gebied. Unpublished thesis (PhD), University of Amsterdam.